

Óli Jacobsen

Jógvan K. Mørkøre 80 ár: Ein ímynd av stöðufesti og trúfesti

Jógvan hevur havt fleiri áltisstørv, og tey hevur hann røkt longri enn tey flestu. Hetta sigur nakað um hansara stöðufesti

Tann 15. oktober varð Jógvan Kallsoy Mørkøre á Eiði 80 ár. Jógvan í Løðuni, sum hann vanligar verður kallaður, er ein serstakur maður, sum hevur havt fleiri almenn áltisstørv, sum hann hevur røkt ein stóran part av lívinum. Hann hevur verið við til at skapa bygðasøgu og føroyasøgu í kommunupolitikki og fyri so vítt eisini heimssøgu í sínum arbeiði á loranstøðini á Eiði.

Foreldrini vóru Óluva og Jóannes Mørkøre. Pápin var eiðismaður, men mamman var úr Útistovu á Trøllanesi. Sambandið við Kallsoynna var meira enn hetta. Pápi Jóannes, Herman, var giftur við Kathrinu úr Mikladali.

Jógvan varð útbúgvinn sum radiomekanikari í Klaksvík. Hetta gjørdist eisini hansara lívsstarv. Hann varð fyrsti lærlingur hjá Marsteinfyritøkuni í Klaksvík.

Jógvan var nakrar túrir við farmaskipinum hjá Kjølbro, Karin K., men annars hevur hansara lívsyrki verið á loranstøðini á Eiði.

Gott ummæli frá amerikanskum myndugleikum

Jógvan byrjaði í starvi hjá Farvandsvæsenet á loranstøðini tann 11. desember 1962. Farvandsvæsenet rak stöðina vegna amerikansku vaktar- og bjargingartænastuna. Her starvaðist hann í heili 50 ár.

Stöðin á Eiði var høvuðsstöð fyri líknandi stöðir í Íslandi, á Jan Mayen, í Noregi og í Týskland. Tær sendu út navigatiónssignalar við neyvleika uppá eina skipslongd. Málið var víst fyrst og fremst hernaðarligt, sum nakað av politikki stóðst burtúr, men stöðin kom eisini trygdini hjá vanligu skipaferðsluni til góðar.

Loranstøðin komat hava stóran týdning á Eiði, tí

hon útvegaði fleiri nýggja arbeiðspláss í eini tíð, tá ið hetta var tiltrongt. Har hava arbeitt upp til 33 fólk í senn.

Tað fluttu í hesum sambandi 12 húski til bygðina, og tað varð ein nýggjur býlingur bygður til hesi starvsfólkini, sum eisini fingi stóran týdning fyri bygðina.

Sum frá leið og nýggj tøkni kom fram á hesum øki, minkaði eisini týdningurin av loranstøðini. Seinastu árin var Jógvan einasta starvsfólk.

Í 2018 varð tann eyðkend masturin á Loranstøðini tikin niður. Tá var sagt frá í fjølmiðlunum:

Óskrivað regla, at vit ikki spurdu

Loran C-støðin á Eiði var virkin í 56 ár. Alt tíðarskeiðið sendi stöðin radiobylgjur, sum segði skipum og flogfórum, hvar tey vóru stödd.

Sum fráleið hevði nýggj tøkni, fylgisveinasignal og GPS, tað við sær, at týdningurin av Loran C minkaði.

Nýggjársaftan í 2015 var stöðin sløkt.

Og nú verður høga masturin, sum hoyrði til Loran C-støðina, tikin niður.

Í heili 50 ár starvaðist Jógvan K. Mørkøre á stöðini.

- Tað hevur verið eitt gott arbeiðspláss, og altíð var nokk at gera, sigur hann.

Øll vóru kortini ikki fegin um, at stöðin var í Føroyum. Ført var fram, at í eini krígstöðu hevði Loranstøðin verið eitt upplagt hernaðarligt mál.

Jógvan K. Mørkøre sigur, at hann ikki spurdi um, hvør brúkti signalini. Hann hugsavnaði seg um tann tøkniliga partin.

Fekk viðurkenning í USA

Tað er eingin ivi um, at Jógvan var virðismettur av sínum arbeiðsgevarum. Í eini frágreiðing hjá United States Coast Guard varð sagt:

Jógvan er sjálvsagt heiðraður av drotningini fyri sitt drúgva arbeiði fyri land og fólk

“Teknikarin, sum er í starvi á stöðini, Jógvan Mørkøre, tykist at hava góðan kunnleika til útgerðina og hvussu hon riggar, og hann hevur uppiborið eina serliga viðurkenning fyri sín innsats.”

Í eini aðrari frágreiðing verður sagt: “Eg má leggja dent á, at teknikarin Jógvan Mørkøre eigur æruna fyri, at útgerðin hevur verið sett upp uttan nakað óhapp. Hann hevur eitt óføra gott handalag við síni handfaring av teirri ymisku útgerðini”.

So Jógvan hevur uttan iva rætt í tí, tá ið hann segði við Dagblaðið í sambandi við, at stöðin bleiv 25 ár, at “henda stöðin hevur verið millum best best riknu í heiminum”.

Drúgvur í kommununi

Jógvan hevur eisini havt áhuga fyri samfelagsviðurskiftum. Landspolitiskt er hann fólka-floksmaður, og hann bakkar ikki fyri at siga sína meining við floksfelagarnar, um tað skal vera.

Hann hevur verið sera drúgvur í sóknarstýrinum á Eiði. Hann var valdur fyrstu

Pápi Jógvan, Jóannes, var eisini formaður í Eiðis kommunu

ferð í 1967, og við undantaki av seks árum sat hann heilt fram til 2012. Hetta gevur tilsamans 38 ár. Tískil hevur Jógvan verið við til ta menning av Eiðis sókn, sum vit síggja í dag.

Tað er eisini ein partur av søguni, at pápi Jógvan, Jóannes, eisini var limur í sóknarstýrinum og formaður frá 1922 til 1930. Pápi Jóannes, Hermann, var í kommunustýrinum frá 1903 til 1910. Hesi trý ættarliðini hava tískil verið tilsamans 54 ár í kommunustýrinum.

Sjálvur var Jógvan formaður frá 1971 til 1976. Grundað á bókina hjá Svenningi av Lofti

um Eiðis kommunu kunnu nevast nøkur av teimum málunum, sum vórðu framd í formanstíðini hjá Jógvani:

Í 1971 samtykkir kommunustýrið at gera veg út á Bø og at fáa til vega eina útstykingarætlan til húsagrundir har úti.

Í 1972 varð samtykt, at minnisvarði fyri sjólætnar skuldi vera við gamla kirkjugarð. Minnisvarðin var vígdur í 1975. Hann var gjørd av Frithjof Joensen og motivið var móður við barni hyggjandi út á fjørðin eftir pápanum, sum ikki kom aftur.

Nú tað eru liðin 100 ár síðan Frithjof var føddur kann staðfestast, at henda standmynd er eins og alt annað hjá Fritjof eitt meistarafelag.

Eftir áheitan frá ljósámonnum varð samtykt at leingja at-løgubryggjuna við Ljósá við 10 metrum. Serliga brøðurnir, Andrias og Poul Johannes Poulsen, vóru so óførir útróðrarmenn, so hetta hevur børtt væl um teirra umstøður.

Eisini varð arbeitt við at leingja bryggjuna við Svínáir.

Tikið varð av tilboðnum frá Pihl & søn um at víðka havna-økið á Eiði.

Í 1973 fór Eiðis kommuna uppí byggjætlanina um felagsskúla á Oyrarbakka saman við hinum kommununum í økinum. Hetta var eitt ógvuliga framskygt tiltak. Jógvan og Petur Reinert, sum eisini hevði stóran týdning fyri Eiði, vóru fyrstu limir í stýrinum fyri felagsskúlan, sum umboð fyri Eiðis kommunu.

Í 1974 varð samtykt at fara undir at gera gongbreytir og asfaltering av vegunum í bygðini, sum higartil bara høvdu verið eyrvegir.

Í 1976 samtykti kommunustýrið at gera eina byggjætlan fyri økið Barnaloftið. Fyrstu umsóknirnar vóru játtaðar 5. oktober sama ár. Barnaloftið er í dag ein fittliga stórur býlingur á Eiði.